

Tisková zpráva: Co absolventi českých škol umí a co se ve škole nenaučili?

Všeobecně podporovaná orientace škol na profesní digitální dovednosti a moderní digitální technologie má i své negativní dopady. Celosvětově rozšířený fenomén „Digital Native Fallacy“ si začíná vybírat svoji daň.

Absolventi českých škol sice tuší, k čemu je dobré programování, a řada z nich dokonce umí docela dobře programovat, někteří dokáží rozpohybovat robotickou stavebnici nebo vytisknout z plastu něco na 3D tiskárně, jiní umí „zfejkovat“ písemku z češtiny nebo vytvořit „deepfake“ video za pomoci nástrojů využívajících technologie umělé inteligence, a to často lépe a rychleji než jejich učitelé.

Podpora tzv. „informatického myšlení“ je bezesporu důležitá, ale skutečnost je taková, že **nezanedbatelná část absolventů českých škol postrádá praktické uživatelské digitální dovednosti** potřebné pro běžný život nebo automaticky očekávané trhem práce.

Není výjimkou, že se ve školách nenaučí komunikovat pomocí aplikací, které využívá většina zaměstnavatelů. Není výjimkou, že neumí na očekávané úrovni používat kancelářské nástroje, se kterými se více či méně budou celý život setkávat. Není výjimkou, že neumí pracovat s daty a správně vyhodnocovat informace, není výjimkou, že netuší, jak efektivně používat nástroje pro podporu prezentace, že nemají zaužívané bezpečnostní návyky tak, aby dokázali odolat hrozbám a útokům v dnešním digitalizovaném světě nebo že neví, kam vlastně uložili svoje dokumenty. O zálohování těchto dokumentů ani nemluvě.

České školy, které dlouhodobě využívají celosvětově rozšířený vzdělávací a certifikační koncept digitální gramotnosti a digitálních dovedností ECDL/ICDL, jsou na tom v oblasti uživatelských digitálních dovedností svých absolventů prokazatelně lépe než většina ostatních škol, přesto, a možná právě proto, jsou výsledky praktických zkoušek prováděných v reálném programovém prostředí pozoruhodné:

- 60 % absolventů českých středních škol neumí efektivně pracovat s textovými dokumenty,
- 45 % netuší, jak pracovat s daty v jednoduchých databázích a jak z nich dostat potřebné informace,
- 42 % mladých lidí nemá ponětí, k čemu by se mohla hodit technologie hromadné korespondence,
- 39 % neumí nastavit požadovanou oblast tisku při tisku tabulek,
- 39 % absolventů škol nechápe, jak se pracuje s barvami při zpracování grafiky nebo fotografií,
- 37 % v podstatě nedokáže smysluplně používat tabulkové procesory (což je aktuálně pravděpodobně nejžádanější digitální kompetence na světě),
- 31 % nedokáže nastavit nebo bezpečně používat webový prohlížeč,
- 28 % mladých lidí neví, jak správně naložit s nakaženými nebo podezřelými soubory,
- 25 % absolventů škol podceňuje bezpečnostní pravidla pro připojování do počítačových sítí,
- 21 % mladých lidí neumí produktivně pracovat s elektronickou poštou, zejména v prostředí plnohodnotných poštovních klientů,
- 16 % mladých uživatelů digitálních technologií buď špatně nebo vůbec nezalohuje své dokumenty a svá data,
- 15 % mladých lidí podceňuje svoji osobní bezpečnost a
- 7 % nedodržuje elementární bezpečnostní pravidla pro tvorbu a používání hesel.

(zdroj: národní informační systém WASET pro ECDL testování, data za rok 2023, 5347 osob ve věku do 19 let)

„Pokud chceme skutečně seriózně odpovědět na úvodní otázku, pak se nemůžeme opírat o výsledky nejrůznějších teoretických internetových testů nebo dotazníkových šetření a nástrojů založených

na sebehodnocení testované osoby. Výše uvedená čísla jsou výsledkem praktických zkoušek digitálních dovedností prováděných v reálném programovém prostředí za dozoru kompetentní osoby a pod procesní kontrolou národní autority“, zdůrazňuje Jiří Chábera, ředitel pracovní skupiny ECDL Czech Republic.

Podle klasifikace digitálních kompetencí a principů mezinárodního konceptu ECDL/ICDL a všech dostupných dat z provedených certifikačních zkoušek žáků a studentů českých škol můžeme kvalifikovaně tvrdit, že:

- 2,3 % absolventů středních škol má excelentní úroveň uživatelských digitálních dovedností (a toto procento pomalu roste),
- 25,3 % absolventů dosahuje na tzv. „Digitální kvalifikaci“, což je úroveň uživatelských dovedností potřebná pro vstup na trh práce (a toto procento překvapivě pomalu klesá),
- 23,7 % absolventů škol dosahuje pouze na úroveň tzv. „Digitální gramotnosti“, což znamená, že má digitální dovednosti, které vystačí pro běžný život, nikoli však pro trh práce,
- 42,5 % absolventů českých škol má uživatelské digitální dovednosti pouze na úrovni tzv. „Digitálního povědomí“, což koresponduje s tím, co většina mladých lidí každý den dělá (komunikace, zábava, sociální sítě),
- 6,2 % jsou absolventi škol, které je možné označit (ve vší slušnosti) za „Digitálně negramotné“, což ale neznamená, že nemají žádné uživatelské digitální dovednosti.

(zdroj: národní informační systém WASET pro ECDL testování, data za období 2019 až 2023, osoby ve věku do 19 let)

„Všeobecně rozšířená představa, že dnešní mladá generace je digitálně gramotná, protože se denně rutinně pohybuje na internetu, je mýtus. Tento fenomén má celosvětový rozměr, a dokonce i své jméno. Říká se mu *Digital Native Fallacy*“, dodává profesorka Olga Štěpánková, předsedkyně České společnosti pro kybernetiku a informatiku.

O mezinárodním konceptu ECDL/ICDL

ECDL/ICDL – European, resp. International Certification of Digital Literacy and Digital Skills je celosvětově rozšířený vzdělávací a certifikační koncept v oblasti digitálních kompetencí, který vznikl za podpory Evropské komise v polovině 90. let minulého století.

Koncept ECDL/ICDL definuje mezinárodní standardy (minimální vzdělávací obsah) v podobě tzv. ECDL sylabů. Tyto sylaby pokrývající celou škálu oblastí, ve kterých jsou digitální technologie využívány a jsou průběžně na mezinárodní úrovni aktualizovány. Koncept ECDL/ICDL zároveň určuje metodu, jakou jsou digitální kompetence objektivně a nezávisle ověřovány. Tato metoda je založena na praktických zkouškách prováděných s využitím běžné výpočetní techniky v reálném programovém prostředí.

Zkoušky dle konceptu ECDL/ICDL jsou mezinárodně uznávané, celosvětově procesně standardizované, objektivní a nezávislé na konkrétní výpočetní technice a programovém vybavení. V celém světě se využívá jednotné a pravidelně aktualizované databáze testových úloh. Úspěšní absolventi zkoušek mohou získat některý z ECDL/ICDL certifikátů, které mají neomezenou mezinárodní platnost.

Za obsah sylabů a testových úloh odpovídá výhradní vlastník konceptu – ICDL Foundation Irsko, nezisková organizace založená v roce 1997 sdružením Council of European Professional Informatics Societies (CEPIS) za podpory Evropské komise. ICDL Foundation poskytuje licenci k provozování tohoto mezinárodního konceptu národním profesním společnostem se vztahem k informatice sdruženým v CEPIS – garantům kvality ECDL/ICDL zkoušek v národním prostředí.

Kontakt:

Ing. Jiří Chábera, MBA, manažer vzdělávacího a certifikačního konceptu ECDL/ICDL pro ČR, ČSKI, CertiCon a.s.
jiri.chabera@ecdcl.cz, +420 224 904 242, www.ecdl.cz, www.facebook.com/ECDL CZ, www.linkedin.com/company/ecdlcz